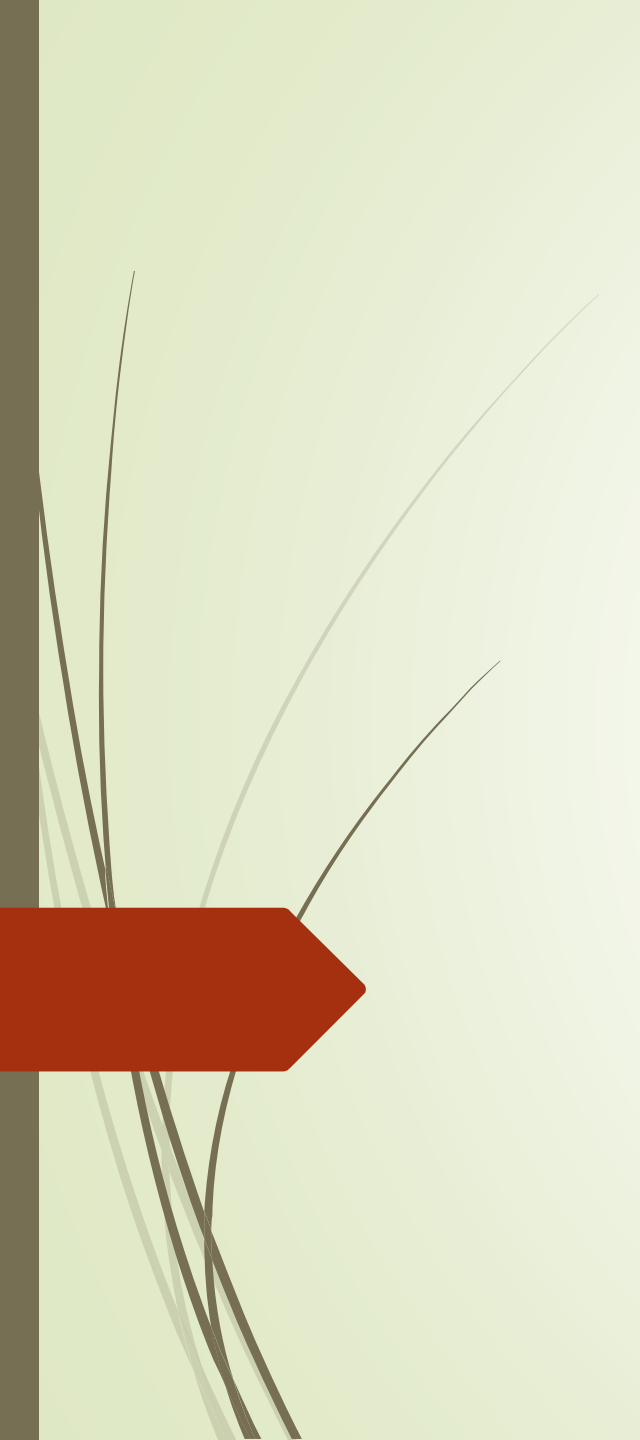

Ύστερη αρχαιότητα (4^{ος} – 6^{ος} αι. μ. Χ.)

1^ο Πρότυπο Γενικό Λύκειο Αθηνών – Γεννάδειο

Στάθης Λεουτσάκος

Διοκλητιανός

Διοικητικές αλλαγές

Αυτοκράτορας: 284 μ.Χ.

Λόγοι διοικητικών αλλαγών:

- Ανάγκη άμεσης παρέμβασης στρατού
- Καλύτερη φύλαξη των συνόρων

Διοικητικές αλλαγές:

- Χωρισμός ρωμαϊκού κράτους σε Ανατολικό και Δυτικό
- Τετταρχία: Σε κάθε τμήμα **δύο αυτοκράτορες**/Αύγουστοι (Διοκλητιανός στο Ανατολικό και Μαξιμιανός στο Δυτικό) και **δύο Καίσαρες** (Γαλέριος σε Ανατολικό και Κωνσταντίνος στο Δυτικό)

Ρώμη:

- Πρωτεύουσα αυτοκρατορίας
- Έδρα της συγκλήτου

Διοκλητιανός

Πολιτικές αλλαγές

- Αλλαγή του χαρακτήρα πολιτεύματος από Ηγεμονία (Principatus) σε **Απόλυτη Μοναρχία (Dominatus)**
- Χωρισμός κράτους σε επαρχίες (διορισμός διοικητών από αυτοκράτορα)
- Ξεχωριστοί διοικητές του στρατού (διαφορετικοί από εκείνους επαρχιών)
- Ο στρατός δεν είχε πολιτική εξουσία
- Υιοθέτηση **πρωτοκόλλου αυλής Σασανιδών** (Περσών βασιλέων): ο αυτοκράτορας απροσπέλαστος, με διάδημα και πορφύρα, υποχρέωση προσκύνησης, προσφώνηση ως Ζευσ (θεός)

Μ. Κωνσταντίνος

Επικράτηση

- **Αποτυχία Τετραρχίας** – Ανταγωνισμοί – Συγκρούσεις
- **Καίσαρας δυτικών επαρχιών** (διαδέχτηκε τον πατέρα του Κωνσταντίο Χλωρό)
- **Νίκη κατά Μαξεντίου** (Αυγούστου στη Δύση) **στη Μουλβία** (312 μ.Χ.)
- **Συνεργασία με Λικίνιο** (Αύγουστο στην Ανατολή/ 313 μ.Χ.)
- **Νίκη κατά Λικίνιου σε Αδριανούπολη** (324 μ.Χ.)
- **Επικράτησε ως μονοκράτορας**
- **Αυτοκρατορικοί υπάλληλοι:** ανακτορικό συμβούλιο, συμβουλευτικό όργανο του αυτοκράτορα
- Ο αυτοκράτορας ήταν ο **εκλεκτός του Θεού και ο Μέγιστος Αρχιερέας**
- **Υποστήριξε τον Χριστιανισμό**

Μ. Κωνσταντίνος

Διάταγμα των Μεδιολάνων

- **Διάταγμα των Μεδιολάνων ή Διάταγμα περί ανεξιθρησκείας (313 μ.Χ.):** Κοινή απόφαση Κωνσταντίνου και Λικίνιου για ανεξιθρησκία με ισχύ αρχικά στο δυτικό τμήμα (απόφαση στα Μεδιόλανα) και μετά και στο ανατολικό (απόφαση στη Νικομήδεια)
- Εκχριστιανισμός της αυτοκρατορίας και υποστήριξη Χριστιανισμού
- Υιοθέτηση **χριστογράμματος** σε ασπίδες και σημαία
- Προστασία Χριστιανισμού από αιρέσεις (Οικουμενικές Σύνοδοι)
- Οικοδόμηση εκκλησιών
- Κωνσταντίνος και μητέρα του Ελένη βαπτίστηκαν χριστιανοί

Μ. Κωνσταντίνος

Νέα Ρώμη

- **Κωνσταντινούπολη** (ίδρυση από Μ. Κωνσταντίνο)
- **Πού:** Βυζάντιο (αποικία Μεγαρέων)
- **Πότε:** 11 Μαΐου 330 μ.Χ. (αρχή βυζαντινής αυτοκρατορίας)
- **Λόγοι ίδρυσης:** α) διοικητική ανάγκη (αντιμετώπιση επιδρομών) και β) προνομιακή γεωγραφική θέση (στην Ανατολή όπου ζούσαν Έλληνες και χριστιανοί)
- **Μετάβαση** από τους λατινικό πολιτιστικό χώρο σε ελληνικό
- **Χαρακτηριστικά Νέας Ρώμης:** α) ρωμαϊκή πολιτική παράδοση, β) χριστιανική πίστη & γ) ελληνική πολιτιστική κληρονομιά.

Εξελληνισμός Ανατολικού Ρωμαϊκού κράτους 1

- Εξελληνισμός ανατολικού τμήματος της αυτοκρατορίας (4^{ος} αιώνας μ.Χ.)
- Πληθυσμιακή υπεροχή ελληνικού στοιχείου σε Ανατολή
- Καλλιέργεια ελληνικής παιδείας σε φιλοσοφικές σχολές (Αλεξάνδρεια, Αντιόχεια και Αθήνα) – διδασκαλία νεοπλατωνισμού (π.χ. Ιουλιανός)
- **Μ. Θεοδόσιος:** οριστική διαίρεση αυτοκρατορίας σε Ανατολή και Δύση (395 μ.Χ./ όριο έναρξης βυζαντινής αυτοκρατορίας)
- Εξουσία σε γιους Μ. Θεοδόσιου: Ανατολή (Αρκάδιος) – Δύση (Ονώριος)

Εξελληνισμός

Ανατολικού Ρωμαϊκού κράτους 2

- Τέλος ρωμαϊκού δυτικού κόσμου (εισβολή γερμανικών φύλων)
- Επιβίωση ανατολικού τμήματος (αντιγερμανική/αντιγοτθική κίνηση και στήριξη από Ελληνισμό)
- Μεταφορά πνευματικής κίνησης από Αθήνα σε Κωνσταντινούπολη (πρωτεύουσα αυτοκρατορίας)
- Ίδρυση Πανδιδακτηρίου (425 μ.Χ.) από Θεοδόσιο Β' - επικράτηση ελληνικής φιλολογίας σε βάρος της λατινικής
- Σύνταξη δικαστικών αποφάσεων και διαθηκών στα ελληνικά με αυτοκρατορικά διατάγματα

Το τέλος του Δυτικού Ρωμαϊκού Κράτους 1

- **Παρακμή (5^{ος} αιώνας μ.Χ.):** αναταραχή σε Ιταλία και επικράτηση Γερμανών μισθοφόρων
- **Ανίκανοι αυτοκράτορες** και διατήρηση από σεβασμό του θεσμού του Ρωμαίου αυτοκράτορα
- **Καθαίρεση δυτικού αυτοκράτορα Ρωμύλου Αυγουστύλου από Οδόακρο**, ηγεμόνα των Ετρούλων (476 μ.Χ.) και αρχηγού των Γερμανών μισθοφόρων
- **Λόγος καθαίρεσης:** άνοδος στον θρόνο χωρίς την έγκριση της Κωνσταντινούπολης

Το τέλος του Δυτικού Ρωμαϊκού Κράτους 2

- Διακυβέρνηση Ζήνωνα, αυτοκράτορα του ανατολικού τμήματος και στη Δύση
 - **Οδόακρος:** διοικητής Ιταλίας και πατρίκιος
 - **Τέλος Δυτικού Ρωμαϊκού Κράτους (476 μ.Χ.)** – Αρχή Μεσαίωνα στη Δύση
-

Ιουστινιανός

Στόχοι εξωτερικής και εσωτερικής πολιτικής

- **Στόχος εξωτερικής πολιτικής:** **Reconquista** (ανακατάληψη), δηλαδή αποκατάσταση συνόρων της δυτικής αυτοκρατορίας πριν τα γερμανικά φύλα
- **Στόχος εσωτερικής πολιτικής:** διαμόρφωση βυζαντινής φυσιογνωμίας του κράτους (συνοχή λαών με συνδετικά στοιχεία την **ελληνική πολιτιστική παράδοση και τη χριστιανική πίστη**)
- **Ελληνοχριστιανική οικουμένη**

Ιουστινιανός

Εσωτερική πολιτική:

Μοναρχία - Θρησκεία

- **Ισχυροποίηση απόλυτης μοναρχίας:** Στάση του Νίκα (532 μ.Χ.) και καταστολή της (αυτοκράτορας ο εκλεκτός του Θεού)
- **Επιβολή μιας θρησκείας και ενός δόγματος:**
 - ❑ διώξεις αρχαίων θρησκειών
 - ❑ κλείσιμο νεοπλατωνικής σχολής Αθηνών
 - ❑ εξόντωση θρησκευτικών μειονοτήτων με εξαίρεση των Εβραίων
 - ❑ εκχριστιανισμός γειτονικών λαών
 - ❑ οικοδόμηση Αγ. Σοφίας

Ιουστινιανός

Εσωτερική πολιτική:

Δίκαιο

➤ **Συστηματική κωδικοποίηση του Δικαίου:**

- ❑ **νόμοι γραμμένοι σε λατινικά** (Ιουστινιάνειος κώδικας, Πανδέκτης και Εισηγήσεις)
- ❑ **νόμοι γραμμένοι στα ελληνικά** (Νεαρές/μετά 534 μ.Χ.)
- ❑ **Αστικό Δίκαιο** (16^{ος} αιώνας) βασίστηκε σε κωδικοποίηση Ιουστινιανού – Βάση νεότερης νομοθεσίας ευρωπαϊκών κρατών.

Ιουστινιανός

Εσωτερική πολιτική: Διοίκηση

- **Θεμελίωση νέου διοικητικού συστήματος και αποτροπή εκφεουδαρχισμού της αυτοκρατορίας:** παραχώρηση πολιτικής εξουσίας σε στρατιωτικούς διοικητές περιοχών ευάλωτων σε επιδρομές
- **Στόχος:** αντιμετώπιση ανάπτυξης μεγάλων γαιοκτησιών
- **Διατάγματα** για περιορισμό «δυνατών» (μεγαλογαιοκτημόνων)
- **Αποτροπή** ανάπτυξης της φεουδαρχίας (αντίθετα με τη Δύση)